Domates Biber Kabak Tohum İthalat Kontrolleri Hakkında Yazı

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı - 2337103 Sayılı Yazı - Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü (Domates, Biber ve Kabak Tohumlarının İthalat Kontrolleri)

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

ACELE

Sayı : E-21817801-320.03.02-2337103 **Konu :** Domates, Biber ve Kabak Tohumlarının İthalat Kontrolleri

TİCARET BAKANLIĞINA (İthalat Genel Müdürlüğü)

Pospiviroid cinsi içerisinde yer alan bazı viroidler, Begomovirus cinsi içerisinde yer alan Tomato leaf curl New Delhi virus (ToLCNDV) ve Tobamovirus cinsi içerisinde yer alan Tomato mottle mosaic virus (ToMMV) son dönem içerisinde dünyada hızlı yayılışı sebebiyle önem kazanmaya başlamıştır. Bahse konu etmenlerin ülkemize bulaşmasını önlemek amacı ile ithalatta analiz uygulamalarının başlatılmasında fayda görülmüştür.

Ayrıca Begomovirus cinsi içerisinde yer alan Tomato leaf curl New Delhi virus (ToLCNDV), Cucurbitacae familyası üyelerinden **Hıyar** (Cucumis sativus), **Kavun** (Cucumis melo), **Bal kabağı** (Cucurbita moschata) başta olmak üzere, Solanaceae familyasından **Domates** (Solanum lycopersicum) ve Biber (Capsicum annuum) gibi fazla sayıda konukçuya sahip bir virüstür. Ayrıca kabakta tohumla taşındığına ilişkin yayın bulunmaktadır. Çok sayıda konukçusu oluşuyla, son zamanlarda önem kazanan zararlı etmenler arasında bulunmaktadır. ToLCNDV ülkemizde bulunmamaktadır. Ancak **Asya (İran, Hindistan, Bangladeş, Endonezya, Pakistan), Avrupa (Yunanistan, İtalya, İspanya) ve Afrika (Cezayir, Fas, Tunus ve Seyşeller)**'da yakın çevremizde yaygın olarak saptanmıştır. EPPO Alert Listesinde de bulunan virus, yakın çevremizde bulunması ve geniş yelpazede konukçularının da bulunması sebebiyle ülkemiz açısından büyük risk teşkil etmektedir.

Tobamovirus cinsi içerisinde yer alan Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), Solanaceae familyasından Domates (Solanum lycopersicum) ve Biber (Capsicum annuum) başta olmak üzere, Tütün (Nicotiana tabacum), Turp (Raphanus sativus) gibi çeşitli ürünlerin konukçusu olduğu bir virüs olup tohumlarla taşınabilmektedir. Başlıca domates tohumu ithalatçısı olduğumuz ülkelerden biri olan **İsrail** ile sınır komşumuz **İran** başta olmak üzere **Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Meksika, İspanya, Çek Cumhuriyeti**'nde de bulunmaktadır. EPPO Alert Listesinde de bulunan virus ülkemiz açısından büyük risk oluşturmaktadır.

Pospiviroid cinsi üyelerinden Tomato apical stunt viroid'in (TASVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Domates** (Solanum lycopersicum) olmakla birlikte bu etmene **Biber** (Capsicum annuum) türlerinde de rastlanmaktadır. Etmen, Avrupa ülkelerinin hemen hemen tamamında görülmüş olmakla birlikte, bazı Avrupa ülkelerinde eradike çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca domates tohumu ithalatçısı olduğumuz başlıca ülkelerden biri olan İsrail, TASVd ile bulaşık durumdadır. Etmen ülkemiz açısından büyük risk oluşturmaktadır. EPPO Alert Listesinde bulunan viroid, **Avrupa ülkeleri** haricinde Asya (**Endonezya** ve **İsrail**) ve Afrika (**Fildişi Sahili, Senegal, Gana** ve **Tunus**) ülkelerinde de tespit edilmiştir.

Pospiviroid cinsi üyelerinden Columnea latent viroid'in (CLVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Domates** (Solanum lycopersicum) olup, deneysel ortamda **Biber** (Capsicum annuum) ve **Patates** (Solanum tuberosum) türlerinde de çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri etmenle bulaşık durumdadır. Avrupa ülkelerinden **Hollanda** ve **İtalya** 'da etmen yayılışı artış göstermektedir. **Almanya**, **Danimarka** gibi bazı Avrupa ülkelerinde ise etmen görülmüş ve eradike çalışmaları yapılmaktadır. Asya'da **Tayland** ve Afrika'da ise **Mali** etmenle bulaşıktır. EPPO Alert Listesinde bulunan viroid ülkemiz açısından büyük risk teşkil etmektedir.

Pospiviroid cinsi üyelerinden Pepper chat fruit viroid'in (PCFVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Biber** (Capsicum annuum) ve **Domates** (Solanum lycopersicum) olmakla birlikte bu etmene **Patates** (Solanum tuberosum) ve **Tütün** (Nicotiana tabacum) türlerinde de rastlanmaktadır. **Amerika, Kanada, Avustralya** ve **Tayland** PCFVd ile bulaşıktır. **Hollanda** da küçük bir alanda etmen saptanmıştır. Ayrıca PCFVd **Belçika**'da da görülmüş olup sürvey çalışmaları devam etmektedir.

Pospiviroid cinsi üyelerinden Tomato chlorotic dwarf viroid'in (TCDVd) ana konukçusu Solanaceae familyasından **Domates** (Solanum lycopersicum) olup, bazı süs bitkilerinde de etmene rastlanabilmektedir. EPPO Alert Listesinde bulunan viroid ülkemiz açısından büyük risk teşkil etmektedir. **Amerika Birleşik Devletleri** etmenle bulaşıktır. Çoğu **Avrupa Ülkesi**nde görülen TCDVd, eradike edilmekte olup **Çek Cumhuriyeti**'nde bulaşıklık devam etmektedir, eradikasyon gerçekleştirilememiştir. Asya ülkelerinden **Çin** ve **Japonya**'da etmen görülmüş olup ithalat yaptığımız ülkelerden Hindistan TCDVd ile bulaşık durumdadır.

Bu kapsamda, muhtelif ürünlerde zararlı olan ve tohumlarla taşınan karantina etmeni 2 virus ve 4 viroidin ülkemize girişinin önlenmesi amacıyla alınan önlemler 10.08.2021 tarihinde G/SPS/N/TUR/119 simgeli ekli SPS bildirimi ile tüm ülkelere duyurulmuştur. Söz konusu G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS bildiriminde ek deklerasyon talebinin 15.09.2021 tarihinden itibaren uygulamaya geçileceği ifade edilmektedir.

Bu kapsamda, tüm ülkelerden Türkiye'ye domates, biber ve kabak tohumlarının ithalatında aşağıdaki bitki sağlığı şartlarının dikkate alınması gerekmektedir.

15.09.2021 TARİHİNDEN İTİBAREN TÜM ÜLKELERDEN

- **Domates (Solanum lycopersicum) tohumlarının ithalatı için:**

a) Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), Tomato apical stunt viroid (TASVd), Columnea latent viroid (CLVd), Pepper chat fruit viroid (PCFVd),Tomato chlorotic dwarf viroid (TCDVd)'in varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu, veya

b) Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), Tomato apical stunt viroid (TASVd), Columnea latent viroid (CLVd), Pepper chat fruit viroid (PCFVd),Tomato chlorotic dwarf viroid (TCDVd)'in varlığı bilinen alanlarda;

1- Tohumların arî olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve **2-** Üretim yerinin adı, ve **3-** Tohumların ihracatçı ülke tarafından ToMMV, TASVd, CLVd, PCFVd ve TCDVd yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğuna dair, **ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.**

- **Biber (Capsicum annuum) tohumlarının ithalatı için:**

a) Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), Tomato apical stunt viroid (TASVd), Pepper chat fruit viroid (PCFVd)'in varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu, veya

b) Tomato mottle mosaic virus (ToMMV), Tomato apical stunt viroid (TASVd), Pepper chat fruit viroid (PCFVd) 'in varlığı bilinen alanlarda;

1- Tohumların arî olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve **2-** Üretim yerinin adı, ve **3-** Tohumların ihracatçı ülke tarafından ToMMV, TASVd, PCFVd yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğuna dair, **ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.**

- **Kabak (Cucurbita pepo) tohumlarının ithalatı için:**

a) Tomato leaf curl New Delhi virus (ToLCNDV)'un varlığının bilinmediği ülkeler menşeli olduğu, veya

b) Tomato leaf curl New Delhi virus (ToLCNDV)'un varlığı bilinen alanlarda;

1- Tohumların arî olduğu bilinen bir üretim yeri menşeli olduğu, ve **2-** Üretim yerinin adı, ve **3-** Tohumların ihracatçı ülke tarafından ToLCNDV yönüyle RT-PCR Metodu kullanılarak analize tabi tutulduğu ve söz konusu etmenler yönüyle ürünün ari bulunduğuna dair, **ek deklarasyonun Bitki Sağlık Sertifikasında belirtilmesi talep edilecektir.**

15 Eylül 2021 tarihinden itibaren, tüm ülkelerden Türkiye'ye domates, biber ve kabak tohumlarının ithalatında; yukarıdaki bilgilerin ek deklarasyon olarak Bitki Sağlık Sertifikasında aranmasının gerekliliği hakkında ilgili müdürlüklerimize gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Bu bağlamda **Domates** (Solanum lycopersicum), **Biber** (Capsicum annuum) ve **Kabak** (Cucurbita pepo) tohumlarının tüm ülkelerden ithalatında sorun yaşanmaması amacıyla ekli SPS bildiriminde bahsedilen önlemler hakkında tohum ithalatı alanında faaliyet gösteren firmalara duyuru yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini önemle arz ederim

Dr. Yunus BAYRAM Bakan a. Genel Müdür V.
Ek: G/SPS/N/TUR/119 simgeli SPS Bildirimi (3 Sayfa)

Resmi Yazının Orjinal Nüshası İçin Link'e Tıklayınız.

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü İçin Tıklayınız.